

Johann Sebastian Bach | Magnifikat BWV 243

Pieśń dziękczynna oparta na kilku tekstach starotestamentowych, skomponowana na nieszpory bożonarodzeniowe

Kantyk *Magnificat*, wykonywany podczas nieszporów i zaczynający się słowami *Magnificat anima mea Dominum* (Wielbi dusza moja Pana), to pieśń dziękczynna oparta na kilku tekstach starotestamentowych, przede wszystkim na modlitwie Anny z 1. Księgi Samuela. Według Ewangelii św. Łukasza zaśpiewała ją Maria z Nazaretu podczas spotkania ze św. Elżbietą, wkrótce po objawieniu Archanioła Gabriela.

Swoimi *Magnificat* [Bach](#) wpisał się w długą tradycję muzycznych opracowań tego kantyku nieszpornego, reprezentowanych szczególnie obficie w dorobku przedstawicieli szkoły franko-flamandzkiej (m.in. [Guillaume'a Dufaya](#) i Nicolasa Gomberta). Pierwszą wersję, w tonacji *Es-dur*, skomponował na nieszpory bożonarodzeniowe w 1723 roku, tuż po objęciu posady kantora w kościele św. Tomasza w Lipsku. Utwór, skatalogowany pod oznaczeniem BWV 243a, powstał do tekstu uzupełnionego innymi fragmentami odnoszącymi się do narodzin Jezusa. W roku 1733 Bach przekomponował utwór w tonacji *D-dur* i usunął poprzednie wstawki, przygotowując nowy *Magnificat* do wykonania w dniu święta Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, które przypadło wówczas w czwartą niedzielę po święcie Trójcy. Kompozycja BWV 243 jest przeznaczona na pięcioro solistów, chór, trzy [trąbki](#), [flet poprzeczny](#), [obój](#), obój d'amore, [koby](#), dwoje [skrzypiec](#), [altówkę](#) i [basso continuo](#). To jeden z nielicznych utworów Bacha z udziałem chóru pięciogłosowego – oprócz powstałych w tym samym roku *Kyrie* i *Credo*, które weszły później w skład *Mszy h-moll*, oraz motetu *Jesu, meine Freude* BWV 227 (1723-1727).

Dwunastoczęściowy *Magnificat* charakteryzuje się wyjątkowo zwartą formą o ramowej konstrukcji, zamkniętej chórem *Gloria Patri, gloria Filio, gloria et Spiritui Sancto*, wykorzystującym materiał z pierwszego członu kompozycji. Bach zrezygnował z użycia [recytatywów](#), uwzględniając w toku utworu pięć arii (dwie sopranowe, po jednej altowej, tenorowej i basowej), dwa duety (na alt i tenor oraz na sopran i bas) oraz jedno trio (na dwa soprany i alt).

Ta niespełna półgodzinna kompozycja nosi znamiona najwyższego kunsztu w dziedzinie muzyki wokально-instrumentalnej. Jej zmysłowy dramatyzm idealnie łączy się z duchowością, tworząc dzieło esencjonalne, a przy tym równie dobitne w wyrazie, jak zakrojone na znacznie większą skalę *Pasje* bądź trzy uroczyste oratoria (na Boże Narodzenie, Wielkanoc i Wniebowstąpienie), powstałe w dojrzałej fazie twórczości Lipskiego Kantora.

Dorota Kozińska

Fot. Kościół Św. Tomasza w Lipsku, Zarafa, Wikimedia Commons, CC BY-SA